

ת"צ
בקשה מספר 1

בבית המשפט המחוזי
בתל אביב

המבקשים : 1. **צבי חווה, ת.ז. 42976381**
2. **אי אר אם טכנולוגיות בע"מ ח.פ. 512290339**
מרחוב החצב 12, אורנית
ע"י ב"כ עוה"ד בן ציון רזניק /או ניר רשף
מרחוב יגאל אלון 65 תל אביב 67443
טל : 03-6243338 פקס : 03-6243522

- נגד -

המשיבה : **כלל חברה לביטוח בע"מ ח.פ. 520024647**
דרך בגין 48, תל אביב

בקשה בכתב לאישור התובענה בתיק זה כתביעה ייצוגית

מוגשת בזה בקשה לאישור התובענה בתיק זה כיייצוגית וכב' ביהמ"ש יתבקש בזה ע"י המבקשים ליתן את כל /או חלק מהסעדים כדלקמן :

- א. לאשר את התובענה בתיק זה כתובענה ייצוגית.
- ב. להתיר למבקשים לייצג את עניינם של כל הנמנים עם הקבוצה כפי שתוגדר להלן..
- ג. לקבוע כי הקבוצה המיוצגת על ידי המבקשים בתובענה זו תכלול את כל מי שהתקשרו /או היו מבוטחים בפוליסת בטוח חיים, הכוללות מרכיב היסכון ומרכיב סיכון (ריסק) ואשר לא שילמו את אחד הרכיבים בפוליסה הנ"ל במלואה ממועד עריכת הפוליסה ועד למועד הזכאות לגמלה חודשית על פי הפוליסה או עד סילוקה או עד פריעת הפוליסה (להלן: "הקבוצה").
- ד. לחייב את המשיבה בהוצאות בקשה זו.
- ה. ליתן כל סעד והוראה כפי שייראה לכבוד ביהמ"ש כראוי, צודק ונכון בנסיבות העניין.

ואלו נימוקי הבקשה :

1. מוגשת בזה בקשה לקבלת הסעדים שפורטו בכותרת בקשה זו ע"י המבקשת שתהיה מיוצגת על ידי באי כוחה שפורטו לעיל.
2. הכותרות בבקשה זו הינן לצרכי נוחות הקריאה בלבד ואין ליחס להן משמעות פרשנית ו/או אחרת.
3. בפתח הדברים יצויין ויודגש כי בבית משפט נכבד זה תלויה ועומדת תביעה אחרת של המבקשים 1 ו-2 כנגד המשיבה בגין אותן הפוליסות (ת"צ 11-12-38231 חוה ואח' נ' כלל) ברם עניינה של אותה התביעה הינו רכיב בשם "תת שנתיות" הנגבה שלא כדין מציבור המבוטחים ולא עילת התביעה נשוא תביעה ובקשה זו שתפורט להלן .

מהותה של בקשה זו בקליפת אגוז:

4. מהותה של בקשה זו, בקליפת אגוז, הינו הפרה יסודית ובוטה של הסכמי הבטוח אשר המשיבה כרתה עם אלפי, ואולי עשרות אלפי, מבוטחים בפוליסות בטוח הכוללות מרכיב חיסכון ומרכיב סיכון (ריסק) (להלן: "הפוליסה"). הפוליסה כוללת, כפי שהיה מקובל בעת שנערכו פוליסות כאלו, שני רכיבים עיקריים:

4.1 רכיב ריסק, היינו בטוח חיים של המוטב בפוליסה אשר מזכה את שארי המבוטח בתשלום חד פעמי בעת פטירת המבוטח כמפורט בפוליסה.

4.2 רכיב חיסכון אשר מזכה את המבוטח בזכות לגמלא חודשית לעיתים קבועה וידועה מראש, ולעיתים הגמלה איננה ידועה, במועדים ובתנאים הקבועים בפוליסה.

5. הואיל והתשלומים לפוליסות בטוח מטבעם נמשכים עשרות בשנים שבהן מתרחשות תהפוכות שונות בחיי המבוטח לפי הפוליסה (כגון פיטורים ממקום העבודה, החלפת מקום עבודה וכיו"ב) הרי מבוטחים רבים נקלעים למצב שבו הם אינם משלמים במשך תקופה מסוימת את אחד הרכיבים בפוליסה.

6. כפי שיפורט להלן למבקש 1 (להלן: "המבקש") היו שתי פוליסות מסוג גמלה ב' ובשתיהן איתרע מזלו והוא הפסיק לשלם לזמן מה את רכיב החיסכון בפוליסה (אם כי הקפיד לשלם את רכיב הריסק במועדו).

7. כפי שיפורט להלן המבקש ערך בדיקה ובה הסתבר לו לתדהמתו כי המשיבה מנצלת באופן ציני את מצבם של אותם מבוטחים שמפסיקים לשלם לזמן מה את רכיב החיסכון בפוליסה והיא מפרה באופן יסודי ובוטה את תנאי הפוליסה על ידי שהיא מבצעת את המעשים ו/או המחדלים הבאים שהם בניגוד למוסכם על פי הפוליסה:

7.1 המשיבה "מזיזה" קדימה את מועד תחילת הבטוח שרירותית וחד צדדית ללא קבלת הסכמת המבוטח ובכך "מקצרת" חד צדדית את התקופה שבגינה מופרשים כספים לפי הפוליסה ומעלה את גיל המבוטח בתחילת הביטוח. כפועל יוצא מן האמור לעיל מעלה המשיבה, כפי שיפורט להלן, את מחיר הפרמיה בניגוד לדין.

7.2 כפי שפורט לעיל המשיבה מוסיפה חטא על פשע בכך שהיא מייקרת ריאלית את הפרמיה, בניגוד לתנאי הפוליסה.

8. זהו המקום לציין כי לפי תנאי הפוליסה הפרמיה צמודה למדד בלבד ואיננה ניתנת לשינוי. כל חישובי הגמלה וביטוח הריסק נעשים בהנחה כי הפרמיה צמודה למדד בלבד ואיננה משתנה לאורך כל חיי הפוליסה.

9. כפי שיפורט להלן, בין השאר בחוות דעת מומחה, התוצאה המתמטית המתקבלת ממעשיה ומחדליה של המשיבה הינה כי אותם מבוטחים שאיתרע מזלם והם אינם משלמים במשך תקופה מסוימת את רכיב החיסכון בפוליסה משלמים פרמיה הגבוהה באתוזים רבים מהפרמיה המקורית כפי שהוסכמה בפוליסה המקורית.

אודות הגורמים המשפיעים על פרמיית הבטוח:

10. כמפורט בחוות דעתו המצ"ב כנספח א' לבקשה זו של המומחה ד"ר תמיר לוי (להלן: "המומחה") בביטוחי חיים פרמיית הבטוח תלויה בארבעה גורמים עיקריים:

- א. סיכון המבוטח התלוי במגוון גורמים הבאים לידי ביטוי בתהליך החיתום כגון היסטוריה רפואית של המבוטח, מקצועו, גיל המבוטח בתחילת הביטוח וכיו"ב.
- ב. שער ריבית.
- ג. תקופת הביטוח (מספר השנים בהן תשולם הפרמיה).
- ד. גובה סכום הבטוח/הגמלה החודשית.
11. עוד מפרט המומחה בחוות דעתו כי הקשר בין הפרמיה לבין הפרמטרים השונים יכול להיות ישר או הפוך:
- א. סיכון- קשר ישר, ככל שהסיכון של המבוטח גדול יותר הפרמיה תעלה.
- ב. תקופת הביטוח- קשר הפוך, ככל שתקופת הביטוח תקטן (מספר הפרמיות המשולמות קטן) גובה כל פרמיה תגדל.
13. כמפורט בחוות דעת המומחה המדד המקובל לבחינת יוקר הפוליסה הינו יחס הנקרא Premium Per Dollar of Coverage או Cents Per Dollar of Award Falls.
14. בישראל נהוג לכנות יחס זה בשם "סכום ביטוח יסודי לכל 100 ₪ פרמיה יסודית" והוא מתאר מהי העלות (החודשית או השנתית) של המבוטח דרושה כדי ליהנות מביטוח חיים בגובה 100 ₪ או מגמלה חודשית בגובה 100 ₪.
15. באופן עקרוני, ככל שיחס זה גבוה יותר, הפוליסה יקרה יותר. בהתאם להנחות משמעות הדבר שהסיכון גבוה יותר.

מן הכלל אל הפרט- רקע העובדתי הצריך לעניינה של תביעה זו:

הפוליסה הראשונה:

16. ביום 1.7.1982 התקשרה מעבידתו של המבקש, דיגיטל אקויפמנט (דק) בע"מ (להלן: "דיגיטל") בפוליסת בטוח מסוג גמלה ב' מספר 38482-00-6 עם המשיבה כאשר המבקש הינו המבוטח בפוליסה (להלן: "הפוליסה הראשונה").
17. תום תקופת הבטוח על פי הפוליסה הראשונה הינו 1.7.2014.
18. סכום הבטוח היסודי על פי הפוליסה הראשונה הינו 998,692 שקלים ישנים, סכום הגמלה החודשית היסודית 13,319.6 שקלים ישנים, והפרמיה השנתית הינה בסכום של 36,285.2 שקלים ישנים.
19. סכום הבטוח והפרמיה הוצמדו למדד המחירים לצרכן.
- מצ"ב הפוליסה הראשונה כנספח ב' לבקשה זו.
20. על פי חוות דעת המומחה ובהתאם לעקרונות הכללים שפורטו לעיל נבדקו ונמצאו שני היחסים הבאים בכדי ללמוד על יוקר הפוליסה:
- א. פרמיה שנתית ל- 1,000 ₪ סכום מבוטח- 36.32 ₪.

ב. פרמיה שנתית ל- 100 ₪ גמלה חודשית- 272.4 ₪ .

הפוליסה השנייה:

21. ביום 31.12.1986 התקשרה חברת צבי חוה שירותי תוכנה בע"מ עם המשיבה בפוליסת בטוח מסוג גמלה ב' מספר 2-69833-00 עם המשיבה כאשר המבקש הינו המבוטח בפוליסה (להלן: "הפוליסה השנייה").

22. תום תקופת הבטוח על פי הפוליסה השנייה הינו 1.4.2014.

23. סכום הבטוח היסודי על פי הפוליסה הראשונה הינו 31,140 ש"ח, סכום הגמלה החודשית היסודית 415.2 ש"ח, והפרמיה השנתית הינה בסכום של 1,312.5 ש"ח .

24. סכום הבטוח והפרמיה הוצמדו למדד המחירים לצרכן .

מצ"ב הפוליסה השנייה **כנספח ג'** לבקשה זו .

25. על פי חוות דעת המומחה ובהתאם לעקרונות הכללים שפורטו לעיל נבדקו ונמצאו שני היחסים הבאים בכדי ללמוד על יוקר הפוליסה :

א. פרמיה שנתית ל- 1,000 ₪ סכום מבוטח- 42.15 ₪ .

ב. פרמיה שנתית ל- 100 ₪ גמלה חודשית- 316.11 ₪ .

השינויים בפוליסה הראשונה:

26. על פי מסמך שהודפס ביום 14.11.2012 המצ"ב **כנספח ד'** לבקשה זו בוצעו בפוליסה הראשונה השינויים הבאים :

א. בעל הפוליסה : המבקשת 2 אי.אר.אמ טכנולוגיות בע"מ .

ב. תאריך תחילת הבטוח : 1.11.1984 (במקום 1.7.1982) .

ג. תאריך סיום הבטוח : 1.11.2013 (במקום 1.7.2014) .

ד. סכום הבטוח היסודי : 25,670.25 ₪ .

ה. גובה הגמלה החודשית היסודית : 342.27 ₪ .

ו. גובה הפרמיה השנתית : 1,085.36 ₪ .

ז. תקופת הבטוח – 29 שנים (במקום 32 שנים) .

27. על פי חוות דעת המומחה ובהתאם לעקרונות הכללים שפורטו לעיל נבדקו ונמצאו שני היחסים הבאים בכדי ללמוד על יוקר הפוליסה לאחר השינויים :

א. פרמיה שנתית ל- 1,000 ₪ סכום מבוטח- 42.48 ₪ (במקום 36.32 ₪ לפני השינויים).

- ב. פרמיה שנתית ל- 100 ₪ גמלה חודשית- 317.11 ₪ (במקום 272.4 ₪ לפני השינויים).
- ג. סה"כ התייקרות הפרמיה- 16.4%.

השינויים בפוליסה השנייה:

28. על פי מסמך שהודפס ביום 21.7.2009 המצ"ב כנספח ה' לבקשה זו בוצעו בפוליסה השנייה השינויים הבאים:

- א. בעל הפוליסה: נובוספיץ' בע"מ.
- ב. תאריך תחילת הבטוח: 1.11.1988 (במקום 1.4.1986).
- ג. תאריך סיום הבטוח: 1.11.2013 (במקום 1.4.2014).
- ד. סכום הבטוח היסודי: 29,514 ₪.
- ה. גובה הגמלה החודשית היסודית: 393.52 ₪.
- ו. גובה הפרמיה השנתית היסודית: 1,469.51 ₪.
- ז. תקופת הבטוח – 25 שנים (במקום 28 שנים).
29. על פי חוות דעת המומחה ובהתאם לעקרונות הכללים שפורטו לעיל נבדקו ונמצאו שני היחסים הבאים בכדי ללמוד על יוקר הפוליסה לאחר השינויים:
- א. פרמיה שנתית ל- 1,000 ₪ סכום מבוטח- 49.79 ₪ (במקום 42.15 ₪ לפני השינויים).
- ב. פרמיה שנתית ל- 100 ₪ גמלה חודשית- 373.43 ₪ (במקום 316.11 ₪ לפני השינויים).
- ג. סה"כ התייקרות הפרמיה- 18.13%.

סיכום ביניים:

30. כפי שראינו לעיל, וכמפורט בחוות דעת המומחה, מנצלת המשיבה באופן ציני ובוטה את העובדה שהמבוטח אינו משלם במשך זמן מה את רכיב החיסכון כדי לבצע חד צדדית שינויים בפוליסה, בדמות קיצור תקופת הביטוח, הזזת תחילת הביטוח, העלאת גיל המבוטח בתחילת הביטוח והעלאת הפרמיה ריאלית שאין להם דבר וחצי דבר עם העובדה שלא שולם רכיב החיסכון. וזאת למרות שהפרמיה עבור רכיב הריסק בפוליסה שולמה במלואה.
31. בכך גורמת המשיבה לנזקים למבוטחים בסכומים משמעותיים.

הנזק הנגרם עקב ייקור הפרמיות:

33. המומחה בדק ומצא מהו הנזק שנגרם עקב ייקור הפרמיות בתקופה שממאי 1996, המועד המוערך חזר המבקש לשלם את רכיב החיסכון בפוליסות לאחר הפסקה, ועד

אוקטובר 2011 שבה הפסיק המבקש, למיטב זכרונו, לשלם את הפרמיה. (להלן: "תקופת הבדיקה").

הנזק בכל הקשור להתייקרות הפרמיה בפוליסה הראשונה :

34. על פי תנאי הפוליסה הפרמיה החודשית הבסיסית הייתה 3,023.8 שקלים ישנים לפי המדד הידוע ביום 1.7.1982.

35. המומחה בדק לגבי כל חודש הכלול בתקופת הבדיקה מהי הפרמיה לאחר הצמדתה למדד המחירים לצרכן מיום 1.7.1982 ועד ל-1 בכל חודש.

36. המומחה חישב מה השווי של 16.4% מן הפרמיה הצמודה (שיעור התייקרות הפרמיה).

37. הסכום שהתקבל שוערך על פי חוק ריבית והצמדה עד ליום החישוב.

38. סך הסכומים המשוערכים מהווים את הנזק שנגרם בגין ייקור הפרמיה בפוליסה הראשונה והוא עומד על סך של 64,512.65 ₪.

39. תחשיב הנזק צורף כנספח א' לחוות דעת המומחה.

הנזק בכל הקשור להתייקרות הפרמיה בפוליסה השנייה :

40. על פי תנאי הפוליסה הפרמיה החודשית הבסיסית הייתה 113.8 ₪ לפי המדד הידוע ביום 1.4.1986.

41. המומחה בדק לגבי כל חודש הכלול בתקופת הבדיקה מהי הפרמיה לאחר הצמדתה למדד המחירים לצרכן מיום 1.4.1986 ועד ל-1 בכל חודש.

42. המומחה חישב מה השווי של 18.13% מן הפרמיה הצמודה (שיעור התייקרות הפרמיה).

43. הסכום שהתקבל שוערך על פי חוק ריבית והצמדה עד ליום החישוב.

44. סך הסכומים המשוערכים מהווים את הנזק שנגרם בגין ייקור הפרמיה בפוליסה הראשונה והוא עומד על סך של 36,189.82 ₪.

45. תחשיב הנזק צורף כנספח ב' לחוות דעת המומחה.

סה"כ סכום הנזק :

46. סה"כ הנזק שנגרם למבקש עקב מעשיה ומחדליה של המשיבה - 100,702.47 ₪.

פניית המבקשים למשיבה לפני הגשת התובענה ובקשה זו והודעת המשיבה בעילת התביעה של המבקשים :

47. קודם להגשת התובענה בתיק זה והבקשה לאשר אותה כייצוגית ערך המבקש בדיקה עם הגברת איילה כהן, אחראית פניות ציבור חיים, אצל המשיבה.

48. במסגרת התכתבות בדואר אלקטרוני אישרה הגברת כהן את העובדה כי **הזנת תקופת הביטוח על ידי המשיבה לא אמורה להשפיע כלל על הפרמיה אלא רק על הצבירה לחיסכון. על הפרמיה יכולים להשפיע גורמים שלא התרחשו בפוליסות נשוא תובענה זו (כגון פדיון במהלך התקופה או פניה יזומה להקטנת הפרמיה).**

מצ"ב הודעת דואר אלקטרוני מיום 20.3.2012 **כנספח ו'** לבקשה זו.

עילות התביעה של המבקשים כנגד המשיבה :

49. לאור כל האמור לעיל יטענו המבקשים כי יש באמתחתם, ובאמתחתם של שאר חברי הקבוצה, עילות תביעה כנגד המשיבה כפי שיפורט להלן.

הפרת הסכם- גביית כספים שהמשיבה אינה זכאית לגבות מכח הפוליסה :

50. כאשר המשיבה מגדילה חד צדדית את פרמיות הביטוח, כפי שפורט לעיל, היא מבצעת "מעשה או מחדל שהם בניגוד לחוזה" כלומר הפרה של הסכם הביטוח שבינה לבין המבוטחים כמשמעות מונת זה **בחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) התשל"א - 1970.** (להלן: "חוק החוזים תרופות").

51. ב ת"א (ת"א) 2695/04 נהור רונן ואח' נגד הכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו) אושרה הגשת תובענה ייצוגית כנגד חברת ביטוח אשר העלתה חד צדדית את פרמיות הביטוח. בית המשפט קבע שם :

"...האם רשאית היתה המשיבה לשנות את תעריף הפרמיה לחברי הקבוצה הראשונה למרות האמור בדף פרטי הביטוח, מבחינת דיני החוזים?

לטעמי, יש להשיב על שאלה זו בשלילה.

ההסכם שבין המבקשים לבין המשיבה, המתבטא בפוליסת הביטוח ובדף פרטי הביטוח המהווה חלק בלתי נפרד ממנה, קובע בלשון שאיננה משתמעת לשתי פנים כי פרמיית הביטוח מתבטאת בתשלום קבוע בתוספת הפרשי הצמדה למדד. שינוי הפרמיה על דרך הגדלתה ב- 50% - נוגד את הסכמת הצדדים"

(כל ההדגשות בבקשה זו לשי אלא אם כן נאמר אחרת- ב.צ.רוזניק)

52. אסמכתא נוספת היא עניין ת"צ (מרכז) 41075-02-10 שמעון גורגי פריזט נגד הפניקס חברה לביטוח בע"מ אשר נדון בבית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת מיכל נד"ב). המבקש טען כי המשיבה באותו עניין (הפניקס) לא הייתה רשאית לגבות רכיב המכונה "גורם הפוליסה" בהעדר עיגון חוזי לכך.

בית המשפט קבע:

"התנאים הכלליים והרשימה הם ההסכם שבין המבוטח למשיבה. בנספחים ג' ו- ה' טרחה המשיבה לציין ולפרט בסעיף 4 את הסכומים שתיגבה מהמבוטח בגין דמי ניהול קבועים ומשתנים. אין זכר לגורם הפוליסה... על כן אני מקבלת את טענת המבקש כי לכאורה בהיעדר הסכמה לא הייתה המשיבה רשאית לגבות את גורם הפוליסה. הסכמה כאמור אין בתנאים הכלליים נספח ג' וגם לא בנספח ה' "

53. יודגש, כי סעיפי הפוליסה - הן בחלק הספציפי והן בחלק הכללי - אינם קובעים מנגנון של הגדלתם, למעט הצמדה למדד. נהפוך הוא - מצוין כי הפרמיה נשארת קבועה:

כך, סעיף 3 (א) לתנאים הכלליים של פוליסה מספר 2-69833-00 קובע:

"הפרמיה תהיה כנקוב בפוליסה והיא לא תשונה גם אם יחול שינוי במצב בריאותו ו/או עיסוקו ו/או מקצועו של המבוטח בעתיד"

54. האיסור על שינוי תנאי ההסכם הינו בעל יתר-תוקף בדיני הביטוח.
55. סעיף 40 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח") קובע:
- "(א) מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח שפרטיה לא הוגשו למפקח לפי סעיף 16 או לשנות את תנאי הביטוח או את דמי הביטוח והתשלומים האחרים שפרטים עליהם הוגשו למפקח כאמור, יגיש למפקח הודעה על כך 10 ימים לפני שיחול השינוי.
- (ב) בענפי ביטוח שקבע שר האוצר בצו לענין זה לא ינהיג מבטח תכנית או שינוי כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם התיר זאת המפקח"
56. בחוזר בטוח 1982/8 "ביטוח חיים- הוראות שונות" קבע המפקח על הביטוח בסעיף 2 :
- "תוספות לתעריף - אין לגבות תוספות לתעריף כפי שאושר בהיתר או בחוזר של המפקח . כמו כן אין לגבות" החזרי הוצאות "בכל צורה שהיא...."
- מצ"ב החוזר כנספח ז' לבקשה זו .
57. ביטוח חיים הוא אחד מענפי הביטוח אשר נקבעו בצו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות), תשמ"ב-1981 ככאלה, אשר שינוי תכנית ביטוח בהן מחויב אישור של המפקח על מנת שייכנס לתוקף.
58. עולה אפוא מן המקובץ כי מלבד ההסכמה החוזית לשינוי, נדרש גם אישור של המפקח.
59. על גישה זו ניתן ללמוד גם מחוזר המפקח על הביטוח 2004/10 מיום 1.4.2004.
- עותק החוזר מצ"ב כנספח ח' לבקשה זו .
60. חוזר זה, כפי שמעידה כותרתו "החלפת פוליסות ביטוח חיים ובריאות - הוראות למבטחים ולסוכני הביטוח - עדכון", עוסק בנהלים של החלפת פוליסות.
- "החלפת פוליסה" מוגדרת כ -
- "הצעה והנפקה של פוליסות ביטוח חיים ו/או בריאות חדשות, הוספת כיסויים ביטוחיים או הגדלת פרמיה בפוליסת ביטוח שבתוקף הגורמת לביצוע שינויים בפוליסות ביטוח חיים ו/או בריאות שבתוקף כלהלן....."
61. סעיף 6 (א) לחוזר 2004/10 קובע כי :
- "חובה על כל מבטח קיים, מבטח חדש, סוכן בטוח קיים וסוכן בטוח חדש למסור לפי העניין מידע מלא ולהציגו בצורה הוגנת וברורה בהתאם לאמור בחוזר זה"
62. חוזר מפקח נוסף הרלוונטי בהקשר זה הוא חוזר 1997/5.
- עותק החוזר מצ"ב כנספח ט' לבקשה זו .
63. חוזר זה מחייב הבלטה של שינויים בתנאיה של פוליסה קיימת לעומת פוליסה קודמת בעת חידושה.
- מצוין בו, בין היתר, כך :
- "רוב התלוונות שהופנו למפקח על הביטוח הן לגבי חידוש של פוליסות שנעשה בהן שינוי מהותי לאחר שכבר היו קיימים יחסים חוזיים על בסיס הפוליסה המקורית בין הצדדים. במקרים אלה הוכרע על ידינו, שאין להסיק משתיקת המבוטח כאילו הסכים לשינוי מהותי בתנאי הפוליסה ולתנאים החדשים.
- לפיכך, מבטח שעורך שינוי מהותי בתנאי הפוליסה המקורית אינו יכול להסתמך על הגבלות אלה אם נקט בדרך של הפנייה כללית וסתומה ב"רשימה" לתנאים שבפוליסה.

זאת במיוחד אם הפוליסה לא הומצאה למבוטח כלל, וכתוצאה מכך הבליע המבטח את ההגבלות האלה בפוליסה החדשה. מבטח שלא יעמיד מפורשות את המבוטחים אודות השינוי המהותי ולא יתריע עליו בנפרד ובגלוי, ייחשב כמי שלא נהג בתום לב ובדרך מקובלת, ולא נראה בכך שינוי החוזה המקורי שנעשה על דעת שני הצדדים."

64. עולה אפוא מן המקובץ כי המשיבה הפרה את המוסכם בינה לבין ציבור המבוטחים הן במישור של דיני חוזים בכלל ובהקשר הרלוונטי לדיני חוזי הבטוח בפרט.

הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981:

65. סעיף 55 (א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח) קובע:

"מבטח או סוכן ביטוח לא יתאר תיאור מטעה עסקת ביטוח המוצגת לפני לקוח פלוני ולא יכלול תיאור מטעה בפרסום לציבור".

סעיף 55 (ב) לחוק הפיקוח קובע:

"לעניין זה "תיאור מטעה" - תיאור הניתן בעל פה, בכתב או בדפוס, שיש בו כדי להטעות בעניין מהותי בעסקה; בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים בעסקה:

.....

(2) מהותה של עסקת הבטוח, היקף הכיסוי הביטוחי, הסייגים לו והתנאים המוקדמים לקיומו:"

66. יפים לעניין זה דבריה של כב' השופטת פרוקציה בע"א 11081/02 דולב חברה לביטוח בע"מ נ' סיגלית קדוש (ניתן ביום 25/06/2007):

"... לחובת הגילוי החלה על המבטח מכוח עקרונות כלליים מצטרפת חובה סטטוטורית מיוחדת להבליט מגבלות וסייגים לחבות המבטח. סעיף 3 לחוק חוזה הביטוח קובע, כי אין המבטח זכאי להסתמך על סייג להיקף חבותו, אם לא פירט אותו בפוליסה בסמוך לנושא אליו הוא נוגע, או שציין אותו בהבלטה מיוחדת. חובת הבלטת ההגבלות, כאמור, נקשרת לחובה לוודא שהמבוטח מודע לקיומן. מכוח פסיקת בית המשפט זה בפרשת ישר (עמ' 773) מוטלת אחריות אקטיבית על חברת הביטוח לוודא שהמבוטח מבין את פשר הגבלות הכיסוי. עליה להסב תשומת לבו של מבוטח לתנאי הפוליסה בדרך שתהא מובנת לו, ולוודא כי הוא ער לכך שתוקפה חל רק בהתקיים אותם תנאים. הפרת חובה זו עלולה לחסום את זכותו של המבטח לטעון לקיומם של סייגים בשלב מאוחר יותר..." (הדגשה שלי צ.ב.).

67. על מהותה של חובה זו עמדו בספרם המלומדים דודי שוורץ וריבי שלינגר דיני ביטוח (חובות גילוי, פרשנות ומגמות התפתחות) הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 2005:

"...ככלל מוטלת על המבטח חובת גילוי קונקרטיה הכוללת בחובה את החובה לוודא שהמבוטח מודע להיבטים השונים של עסקת הביטוח. מבטח ייחשב למי שהפר את החובה, גם אם הייתה למבוטח אפשרות להתחקות על ההיבטים השונים של עסקת הביטוח בעצמו...אם בדיני החוזים הכלליים יקשה על צד לחוזה...להימלט מהאשם הרובץ לפתחו, הרי בחובת הגילוי של המבטח בדיני הביטוח, אשם זה לא

יעמוד למבוטח לרועץ, אלא הוא ייחנה ממשטר משפטי של אחריות כמעט מוחלטת של המבטח כלפיו...

68. כן נפנה לדברי כבוד הנשיא של בית המשפט העליון, השופט שמגר בענין ע"א 188/84 - "צור", חברה לביטוח בע"מ נ' ברוך חדד. פ"ד מ(3), 1, בעמ' 15 :

"הדוקטרינה האומרת שפוליסות ביטוח הן חוזים מסוג UBERRIMAE FIDAE הדורשים מן המבוטח גילוי מלא, באה להגן על מבטחים מפני העלמת עובדות שלא יכולות להיות ידועות להם ממקורותיהם. אך הוראותיו של חוק החוזים הן דו-צדדיות והן דורשות תום לב במשא ומתן לקראת כריתת חוזה (סעיף 12), המנעות מהטעיה כפי שהיא מוגדרת בסעיף 15 ותום לב בביצוע החוזה (סעיף 39) משני הצדדים, וחברת הביטוח אינה יכולה לנהוג בדרך של ימין מקרבת, קרי כורתת חוזה וגובה פרמיה ושמאל דוחה, קרי, כוללת בפוליסה תנאים המרוקנים אותה מראש מתוכנה וממטרתה הגלויה....."

69. בבש"א (תל-אביב-יפו) 59203/99 - בורובסקי דניאלה נ' מנורה. תק-מח 2002(2), 2838, קבעה כבוד השופטת פלפל בעמ' 2844 את הדברים הבאים לענין איסור ההטעיה בסעיף 55 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח :

"איסור ההטעיה הוא חד וברור - כל תכליתו להבטיח את זכות המבוטח וחירותו לבחור את המוצר הביטוחי המתאים לו באמת. חירות לבחור - משמע, בחירה על בסיס מידע מלא ומבוסס .

לאור מסגרת נורמטיבית זאת חלה על חברות הביטוח חובת זהירות מוגברת מפני הטעיית הלקוח. מכאן צומחת חובת גילוי מוגברת של חברות הביטוח. חוזה הביטוח מהווה דוגמה מובהקת לחוזים המחייבים דרגה גבוהה מן הרגיל של אמון, של גילוי ושל תום לב - הווה אומר - 'מירב הנאמנות' מהצדדים .

צא ולמד - מוטלת על המשיבה מחד גיסא חובה לספק למבוטחים פוטנציאלים אשר עשויים לחתום עמה חוזה ביטוח, את מלוא הנתונים הנכונים והרלבנטיים המצויים ברשותה, על מנת שיתאפשר להם להגיע להחלטה רציונאלית, המבוססת על נתונים אמיתיים ;

כן ראו לענין זה את ת.א. 1251/07 קידן נ' דקלה חברה לבטוח בע"מ ואח' (פורסם בתקדין) שם אושרה תובענה כייצוגית בשל אי גילוי עובדות שהיה חובה לגלותן.

70. עוד נפנה לדברי כבוד סגנית הנשיא של בית הדין הארצי לעבודה, השופטת ברק, בענין ע"ע 1341/01 - רחל רפפורט נ' מבטחים - מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ. תק-אר 2003(1), 1285, בעמ' 1287 :

"חובת הגילוי המוגבר כוללת חובת גילוי יזום (ראה ירון אליאס בספרו "דיני ביטוח", הוצאת בורסי, תל אביב, 2002, כרך א' עמוד 111 ואילך). ניתן להקיש על אחריותו המוגברת של מבטח לגילוי מוגבר מחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, ה'תשמ"א-1981."

71. ע"פ סעיף 108 לחוק הפיקוח דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות סעיפים 55 עד 59 כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים לפי דיני הנזיקין (ראו לענין זה ע"א 855/86 - יצחק מוריה נ' מיכאל איסחרוב. פ"ד מב(2), 201, עמ' 206-205).

הכרעה של משרד המפקח על הביטוח בתלונות מספר 54589 ו- 55363 :

72. בהכרעה מנומקת מיום 17.5.2006 במענה לתלונות מספר 54589 ו- 55363 אשר עסקו בחישוב תגמולי בטוח במקרה של נכות חלקית עקב תאונה בפוליסה לביטוח נכות תאונתית (להלן: "ההכרעה") כותבים עו"ד רחל רטוביץ, סגנית המפקח על הביטוח ומר דני צור מן המחלקה לפניית הציבור במשרד המפקח על הביטוח את הדברים הבאים בסעיף 74 להכרעה :

"אין למצוא בפוליסה הוראות באשר לדרך החישוב שנעשתה על ידי חברת הביטוח, על כן, שעה שחברת הביטוח המירה את אחוזי הנכות שנקבעו על פי מבחנים רפואיים שהיו אמורים לזכות את המבוטח בפיצוי הקבוע בפוליסה באחוזי נכות שחושבו על פי אותו "מקדם נסתר".....הפרה חברת הביטוח את הוראות החוזה בינה לבין המבוטחים, ואת הוראות הדין הקבועות בסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973 המחייבות את חברת הביטוח בביצוע החוזה בתום לב".

מצ"ב ההכרעה כנספח י' לבקשה זו.

73. עוד נכתב בסעיף 74 סיפא :

".....היה ואומנם זוהי הדרך לשיטתה של חברת הביטוח לחישוב תגמולי הבטוח, יש לגזור מכך את חובת הגילוי לדרך חישוב זאת, המוטלת על חברת הביטוח- עוד טרם כריתת חוזה הביטוח, וזאת בהתאם להוראות סעיף 12 לחוק החוזים"

74. בסעיף 75 להכרעה הוסיפו המחברים וכתבו :

"אי הגילוי הנאות שלעיל מהווה גם הפרה של הוראות סעיף 55 (ב) (2) לחוק הפיקוח, כיוון שיש בו משום תיאור מטעה לתגמולי הביטוח שישולמו על ידי המבוטח על פי פוליסת הביטוח, וכפועל יוצא-לגבי הכיסוי הביטוחי".

75. ובסעיף 76 ציינו הכותבים כי במקרה זה התקיימו שני מאפייני ההטעיה הן במעשה והן במחדל (רע"א 2837/98 ארז נ' בזק חברה ישראלית לתקשורת בע"מ פ"ד נד (1) 600,607).

76. אומנם בקשה זו אין עניינה תגמולי הביטוח אלא הפרמיה הנגבית ברם כל האמור לעיל כותו יפה, בשינויים המחויבים, גם לעניין פרמיה שלא לפי הוראות הפוליסה .

מן הכלל אל הפרט :

77. עולה אפוא מן המקובץ כי כאשר המשיבה הציגה לציבור המבוטחים מצג לפיו גובה הפרמיה יהיה קבוע לכל אורך חיי הפוליסה ולא גילתה למבוטחים כי באם לא ישלמו את רכיב החיסכון במשך זמן מה יוגדלו תשלומי הפרמיה, כפי שפורט לעיל, הטעתה המשיבה את ציבור המבוטחים .

78. במיוחד יפה כוחם של הדברים עת המשיבה ממשיכה וטוענת בעקביות שהזזת תקופת הביטוח אינה משפיעה על הפרמיה כמפורט בהודעת הדואר האלקטרוני של הגברת איילה כהן נספח ו' לעיל .

79. אשר על כן עולה מן המקובץ כי המבקשת, ושאר חברי הקבוצה זכאים לפיצוי כספי ולשאר הסעדים שיפורטו להלן עקב הפרת הוראות סעיף 55 לחוק הפיקוח.

הפרת חובת גילוי יזום מכח הפסיקה :

80. כמפורט לעיל קבעה הפסיקה כי הטעיה יכולה להתקיים גם בעת שלא מוצג מצג פוזיטיבי אלא מוסתרים פרטים שיש חובה לגלותם בכלל, וכי על חברות בטוח מוטל נטל מוגבר של גילוי יזום של פרטים רלוונטיים למבוטח בפרט.

81. לעניין זה ציינו את הלכת ע"ע 1341/01 לעיל ונפנה גם לפסק הדין בעניין ת.א. 21177/04 גינדי ואח' נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ ואח' (פורסם בנבו ובתקדין, למען הגילוי הנאות יצוין כי המבקש היה בין התובעים בהליך זה והח"מ ייצג שם את התובעים) שם נקבע כי :

"חובת הגילוי המוגבר כוללת חובת גילוי יזום (ראה י' אליאס בספרו דיני ביטוח) כרך א, בעמ' 111 ואילך). ניתן להקיש על אחריותו המוגברת של מבטח לגילוי מוגבר מחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשמ"א-1981 פרק ה, הדין ב"שמירה על עניני מבוטחים", קובע בסעיף 55 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח (ההדגשה במקור-ב.צ.רזניק) [...]. החוק מלמד בדרך של היקש על הכוונה כי היחסים יהיו תלויים בחובת גילוי מוגברת. חובה זו אינה נובעת מחוק ספציפי. היא נובעת מחובת תום-הלב ביחסים מיוחדים אלו" (ההדגשה זו אינה במקור-ב.צ.רזניק) (ע"ע 1341/01 (ההדגשה במקור-ב.צ.רזניק). רחל רפפורט נ' מבטחים - מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, פד"ע לח(2003) 630, ההדגשות אינן במקור. וראה עוד דיני ביטוח 212, ואילך; וכן אליאס, דיני ביטוח/111,

82. הנה כי כן חובת הגילוי היזום עומדת על רגליה שלה, כעילה נוספת ונפרדת מן העילה שבסעיף 55 לחוק הפיקוח.

83. הואיל ואין דבר אלמנטרי יותר המתבקש ממבטח מאשר לגלות למבוטח שבאם לא ישלם במשך תקופה מסוימת את רכיב החיסכון בפוליסה תתייקר הפרמיה אזי גם מטעם זה יש לקבל את התביעה והבקשה.

ניצול בורותם וחוסר ניסיונם של המבקשים וחברי הקבוצה:

84. סעיף 58 לחוק הפיקוח קובע :

"לא יעשה מבטח או סוכן ביטוח - במעשה או במחדל, בכתב, בעל פה או בכל דרך אחרת - דבר שיש בו משום ניצול מצוקתו של מבוטח, חולשתו השכלית או הגופנית, בורותו, אי ידיעתו את השפה או חוסר ניסיונו, או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עסקה של ביטוח בתנאים בלתי סבירים או כדי לקבל תמורה העולה על התמורה המקובלת"

85. נוסחו של סעיף זה דומה מאוד, שלא לומר זהה, לנוסחו של סעיף 3 (ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע :

"(ב) לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה, או בכל דרך אחרת, דבר שיש בו ניצול מצוקתו של הצרכן, בורותו, או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים, או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת"

86. בענין ע"א 3955/04 עו"ד אריה רייזל נ' בנק לאומי לישראל בע"מ, תק-על 2005(3), 58, 66 (2005) נדרש בית המשפט העליון לסעיף 4 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) וקבע קביעות שעניינן יפה לסעיף 3 (ב) לחוק הגנת הצרכן ומשכך גם לסעיף 58 לחוק הפיקוח :

"גם כאן נוכל ללמוד לענייננו מחוק הגנת הצרכן. חוק זה מתייחס בסעיף 3, שכותרתו "איסור ניצול מצוקת הצרכן", לעילות של ניצול חולשתו של הצרכן, מצוקתו, בורותו והשפעה בלתי הוגנת עליו, אם כי בשונה מחוק זה מאחד סעיף 4 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) (ראו ד"ר אורנה דויטש, מעמד הצרכן במשפט, 439) את כל "רכיבי החולשה" במסגרת הסדר אחד, ונדרש בו כדי שתחול העילה של ניצול מצוקה, כי העוסק יפעל לקשירת עיסקה בלתי סבירה או תמורה השונה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקובלת. באופן כללי, ניכר כי הרוח הנושבת משני הסעיפים אחת היא, אך השוני ביניהם הוא כי נוסחת ההתערבות בחוק הבנקאות (שירות ללקוח) מצמצמת יותר; הפער בתמורה צריך לעלות במידה בלתי סבירה על המקובל ("תמורה השונה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקובלת"), בעוד שבחוק הגנת הצרכן (סעיף 3(ב)) הדרישה רכה יותר - "קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת" (א' דויטש, שם, 439-440). ועוד, המצוקה אליה מתייחס חוק הגנת הצרכן אף אינה זהה לזו הנזכרת בס' 18 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, שכותרתו "עושה", ואינה מצמצמת עצמה לתנאים הגרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל"

87. בעניין בש"א (תל אביב) 10060/07 פרידמן נ' דקלה חברה לבטוח בע"מ ואח' (פורסם בתקדין) חברות הביטוח הטעו את ציבור מבוטחים בכך שלא פירטו והדגישו כי גם אחר קרות מקרה הביטוח ימשיכו המבוטחים בתשלום הפרמיה. בית המשפט אישר הגשת תביעה ייצוגית בין השאר לפי סעיף 58 לחוק הפיקוח.

88. במקרה זה ניצול הבורות וחוסר הניסיון של ציבור המבוטחים הינו בוטה במיוחד משום שמדובר בנושא סבוך וקשה, אשר רוב המבוטחים אינם מבינים בו דבר וחצי דבר, בדיקת הנושא מחייבת התעמקות רבה, ואף היעזרות באקטוארים, ולכן מתקיימת כאן במובהק העילה של סעיף 58 לחוק הפיקוח.

עשיית עושר ולא במשפט :

89. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן - "חוק עשיית עושר") קובע, כי מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - "הזוכה") שבאו לו מאדם אחר (להלן - "המזכה"), חייב להשיב למזכה את הזכייה.

90. ע"פ פסיקה עניפה של בית המשפט העליון (לדוגמא רע"א 5768/94 א.ש.י.ר יבוא יצור והפצה נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ, פ"ד (נב) 289 (4) (להלן: "הלכת אשיר")) שלושה הם היסודות שהתקיימותם מבססת חובת השבה בגין עילת עשיית עושר ולא במשפט: קבלת נכס, שירות או טובת הנאה - היא ההתעשרות; ההתעשרות באה לזוכה מן המזכה; ההתעשרות נתקבלה על ידי הזוכה "שלא על פי זכות שבדין".

91. אין כל קושי לקבוע במקרה זה כי התקיימו כל יסודותיה של עילת עשיית עושר ולא במשפט:

91.1 המשיבה מתעשרת במישרין (בסכומים לא מבוטלים כעולה מחוות הדעת המצורפת לבקשה זו) כשהיא גובה מחברי הקבוצה פרמיה מוגדלת בניגוד לתנאי הפוליסה.

91.2 ההתעשרות באה למשיבה מן המזכים שהינה המבקשים (ושאר חברי הקבוצה כהגדרתם לעיל).

91.3 ההתעשרות היא שלא על פי זכות שבדין זאת משום שהפרמיה זו נגבית תוך הטעיה, הפרת חובת גילוי יזום, ניצול בורות ו/או חוסר ניסיון של חברי הקבוצה.

92. למען הזהירות נציין כי גם אם יסבור כבוד בית המשפט שהמבקשים לא הוכיחו כי המשיבה מפרה "דין" כלשהוא (וזאת בניגוד לעמדתנו כפי שפורטה לעיל) הרי עדיין פתוחה בפני המבקשים הדרך להוכחת עילת עשיית עושר ולא במשפט לפי הלכת אשיר (כבוד השופט חשין) שם נקבע כי במצב דברים בו התנהגות הזוכה איננה עוולה ואינה פוגעת בקניין רוחני, ביחסי אמון או בסוד מסחרי עדיין יוכל התובע להתבסס על "יסוד נוסף" לשם ביסוס היסוד השלישי שעניינו התעשרות "שלא על פי זכות שבדין".

93. בעניין א.ש.י.ר. עמד כב' הש' חשין על משמעותו של "היסוד הנוסף" (בעמ' 372-373):

"רק שוטה-שבעולם יאמץ שריריו להזיז הר ממקומו. וגם אנו לא ננסה להגדיר סוגי מעשים אלה. נאפיין אותם אך לפי שיעור הפסלות או הרוע שבהם. נזהה אותם על-פי מידת סטייתם מנורמות התנהגות שאנו מבקשים כי תנהגנה בקירבנו. הנה-כי-כן, מעשה הנושא עימו מיטען-פסלות או מיטען-רוע רב קמנו עליו לשרשו והחלטנו לסווגו כעוולה בנזיקין. כך נתנו בידו של נפגע זכות וסעד בדין הנזיקין כנגד עושה המעשה. מיטען-הפסלות או מיטען-הרוע ש"היסוד הנוסף" נושא בקירבו יהיה, על-פי טבע הדברים, פחות ממיטען-הפסלות או ממיטען-הרוע העושה עוולה בנזיקין, ואולם חייב הוא שיכיל מיטען ערכי שלילי במידה ניכרת. אם לא עוולה בנזיקין ממש, יהיה אותו ייסוד נוסף" שקול כנגד כמעט-עוולה, ונכנהו: "מעין-עוולה".

94. במקרה זה ההטעיה, הפרת חובת הגילוי היזום וניצול בורותם וחוסר ניסיונם של חברי הקבוצה יש בהם כדי לספק את "היסוד הנוסף".

הנזק המצטבר המוערך של חברי הקבוצה:

95. למותר לציין כי הפרטים המדויקים אודות גודל הקבוצה והנזק שנגרם מצויים בידיעתה של המשיבה ואינם בידיעתה של המבקשים.

96. לעניין יסוד הנזק, ככל שמהווה חלק מיסודות התביעה, קובע סעיף 4(ב)(1) לחוק תובענות ייצוגיות:

"(ב) לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק -

(1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק;"

97. הפסיקה אף קבעה כי בשלב של דיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית אין צורך לערוך בירור יסודי ומקיף בכל הקשור לנזק וניתן להשאיר נושא זה לשלב של בירור התובענה לגופה. ראו בעניין זה את ע"א 1338/97 וערעור שכנגד תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' ראבי תופיק, תק-על 2003(2), 1522, 1528 (2003):

"לא היה הכרח לדון כבר בשלב של אישור התביעה כתביעה ייצוגית בשאלת הסעד הראוי אם תתקבל התביעה"

98. בעקבות ההלכה הפסוקה האמורה פסעו גם בתי המשפט המחוזיים ולענין זה נפנה לבש"א (מחוזי ת"א) 23305/06 עומרי רוטשילד נ' פרטנר תקשורת בע"מ, תק-מח 2009(1), 11889, 11906 (2009):

"בנסיבות המקרה הנדון אין מקום ואין צורך להכריע בענין הסעדים בשלב הלכאורי של הדיון בהתאמתן של התובענות להידון כתובענה ייצוגית; ויש להותיר נושא זה לשלב ניהול התובענות הללו לגופן"

99. עם זאת, ומבלי לגרוע מחובת המשיבה להמציא פירוט מלא של הפרמיות שגבתה, שלא כדין, ניתן כבר בשלב זה להעריך את גובה הנזק המשוער באופן שיפורט להלן.

100. כפי שעשו המבקשים לענין הנזק בתביעה אחרת שהגישו כנגד המשיבה, שאודותיה ידובר להלן, (ת"צ 38231-11-12 חוה ואח' נ' כלל) הרי המבקשים מעריכים, כי מספר פוליסות ביטוח החיים שהוצאו בארץ עומד על כ- 2 מליון.

101. המבקשים מעריכים, כי 20% מהן הוצאו על ידי המשיבה, כלומר: 400,000 פוליסות.

102. בהנחה שמרנית שרק ב- 5% מן הפוליסות, כלומר ב- 20,000 פוליסות אירעה תופעה של אי תשלום רכיב החיסכון במשך זמן מה ובהנחה שמרנית נוספת כי הנזק הממוצע לכל פוליסה נופל מן הנזק למבקשים ועומד על 10,000 ₪, אזי סך הנזק של חברי הקבוצה עומד על עשרים מיליון ₪, הכל בכפוף לקבלת פרטים מדויקים מן המשיבה לאחר אישור התובענה כייצוגית.

הצעת המבקשים באשר למנגנון שיפוי חברי הקבוצה בגין נזקם ודרכי הוכחת הנזק:

103. במקרה זה מנגנון שיפוי חברי הקבוצה בגין נזקם הוא אפשרי שכן כל המידע מצוי מן הסתם במחשביה של המשיבה אשר תוכל לאתר כך את הלקוחות ולשלוח להם את החזר דמי הפרמיות שנגבו מהם שלא כדין לאחר תחשיב אקטוארי שיערך בפקוח בית המשפט.

104. עוד מציעים המבקשים כי כל מי שיטען כי הוא חבר בקבוצה, היינו נגבו ממנו פרמיות שלא כדין, ברם המשיבה תתכחש לכך, ככל שיהיו כאלו, יוכל להוכיח את נזקיו באמצעות הגשת תצהיר ו/או אסמכתאות ו/או חוות דעת מומחה.

105. המבקשים מציעים כי ההחזר לחברי הקבוצה שלא יאותרו לאחר שקידה סבירה יתרם לטובת הציבור בכללותו לפי המנגנון שבסעיף 20 (ג) לחוק תובענות ייצוגיות. הקובע:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין"

הסעדים המבוקשים בתובענה:

106. בית המשפט הנכבד יתבקש לקבוע, כפי שפורט לעיל, כי הקבוצה המיוצגת על ידי המבקשים בתובענה זו תהיה כל מי שהתקשרו ו/או היו מבוטחים בפוליסת בטוח חיים ואשר לא שילמו את רכיב החיסכון בפוליסה הנ"ל במלואה ממועד עריכת הפוליסה ועד למועד הזכאות לגמלה חודשית על פי הפוליסה (להלן: "הקבוצה").

107. כן יתבקש כבוד בית המשפט לחייב את המשיבה לשלם לכל אחד מחברי הקבוצה סכום השווה לדמי הפרמיה העודפת שגבתה ממנו עקב הזזת תחילת הביטוח ועד למועד אישורה של התביעה כייצוגית בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חוקית מקסימלית.

108. בנוסף יתבקש כבוד בית המשפט ליתן צו האוסר על המשיבה להמשיך ולגבות פרמיות בשיעורים העולים על השיעור הנקוב בפוליסה.

109. לחלופין לאמור לעיל, ומטעמי זהירות גרידא בלבד, במקרה שבו יסבור כבוד בית המשפט כי פיצוי פרטני לכל חבר בקבוצה אינו ישים מכל סיבה שהיא, או במקרה שחלק מחברי הקבוצה לא יאותרו, יתבקש כבוד בית המשפט לחייב את המשיבה בתשלום סכום ראוי

והולם לטובת הציבור בכללות בסכום השווה לדמי הגביה שנגבו ולא הושבו למשלים בצירוף הפרשי הצמדה וריבית חוקית.

110. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד :

110.1 לחייב את המשיבה לשלם למבקשים שטרחה בהגשת תובענה זו, הכנתה והוכחתה סכום כפי שיקבע בית המשפט בגין טרחתה והוצאותיה בהגשת תביעה זו, הבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית וניהולה, וזאת באחוז מסוים, לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד, מן השווי הכספי של הסעדים שיפסקו לטובת כלל הקבוצה המיוצגת כפי סמכותו של כבוד בית המשפט כמפורט בסעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות.

110.2 לחייב את המשיבה לשלם לח"מ, באי כוח המבקשים בתובענה זו, שכר טרחת עו"ד בצרוף מע"מ כפי שיקבע בית המשפט בגין טרחתם והוצאותיהם של הח"מ בהכנת הגשת והוכחת תביעה זו, הבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית וניהולה וזאת באחוז מסוים, לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד מן השווי הכספי של הסעדים שיפסקו לטובת כלל הקבוצה המיוצגת, כפי סמכותו של בית המשפט הנכבד המשפט כמפורט בסעיף 23 לחוק תובענות ייצוגיות.

התובענה כשירה להידון כתובענה ייצוגית:

111. סעיף 3 (א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע :

(א) לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית; על אף האמור, לא תוגש נגד רשות תובענה ייצוגית לפיצויים בגין נזק שנגרם על ידי צד שלישי, שעילתה הפעלה או אי הפעלה של סמכויות פיקוח, הסדרה או אכיפה של הרשות ביחס לאותו צד שלישי; בסעיף קטן זה ובסעיפים 5(ב)(2), 9 ו-21, "רשות" - כהגדרתה בסעיף 2 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים"

112. סעיף 2 לתוספת השנייה מתיר הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית בתביעה שעניינה :

"תביעה נגד מבטח, סוכן ביטוח או חברה מנהלת, בקשר לעניין, לרבות חוזה ביטוח או תקנון קופת גמל, שבינם לבין לקוח, לרבות מבוטח או עמית, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו"

113. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע :

"(א) אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:

(1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"

114. עולה מן המקובץ כי לאור העובדה שלמבקשים עילת תביעה אישית כנגד המשיבה ולאור העובדה שתובענה זו הינה מסוג התובענות שניתן להגישן כתובענה ייצוגית לפי סעיף 2 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות אזי המבקשים זכאים להגיש את תובענתם זו כייצוגית.

המבקשים עומדים בתנאים שמציב הדין לאישור התובענה
כיצוגית :

התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה (סעיף 8 (א) (1) לחוק תובענות ייצוגיות):

"התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה" –

115. ברע"א 8332/96 משה שמש נגד דן רייכרט, פ"ד נה[276], 5], עמ' 326-327, קבעה השופטת שטרסברג-כהן כי –

"דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך יש לאמץ גישה לפיה די בכך שהשאלות העיקריות העומדות במוקד הדיון תהיינה משותפות לחברי הקבוצה, ואין נפקא מינא אם מתקיים שוני בשאלה משנית זו או אחרת".

116. כן נפנה לרע"א 2128/09 הפניקס נ' עמוסי (פורסם בנבו) :

"יש להדגיש כי נוסח סעיף 8(א)(1) קובע שהתובענה הייצוגית נדרשת לעורר שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה. נוסחו של סעיף זה אינו דורש כי משקלן של השאלות המשותפות לחברי הקבוצה יהיה גבוה ממשקלן של השאלות האינדיבידואליות, אלא די בכך שקיימות שאלות משותפות כלשהן"

117. וכן מפי כבוד השופט בנימיני בבש"א 24655/06 פרחן נ' מולטילוק תק-מח 2009 (1) 5772 בסעיף 38 להחלטה שם נקבע :

"בעניין הדרישה שהתובענה תעורר שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, הבהיר כב' הנשיא א. ברק, לפני החוק החדש, ברע"א 4556/94 הנ"ל בעניין טצת, בעמ' 789, כי: "אין כל צורך שכל השאלות המתעוררות ביחס לקבוצה תהיינה משותפות. די בכך שהיסוד המשותף מהווה מרכיב מהותי בהתדיינות" (ראה גם דברי כב' השופטת ט' שטרסברג-כהן ברע"א 8332/96 הנ"ל בעניין רייכרט, פסקה 15)"

מן הכלל אל הפרט :

118. במקרה זה קיימות שאלות מהותיות של עובדה או של משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה ועניינן הטענה לפיה המשיבה גובה פרמיות מוגדלות בניגוד לדין בכל עת שהמבוטח חדל זמנית משלשלם את פרמיית הביטוח בגין רכיב החיסכון בפוליסת בטוח חיים .

119. ברור כי אותן נסיבות שפורטו לעיל בעניינם של המבקשים ואותן עילות תביעה שקיימת למבקשים כנגד המשיבה קיימת גם לאלפי ואולי עשרות אלפי לקוחות אחרים של המשיבה הנמנים על חברי הקבוצה.

"ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה" –

120. עוד לפני חקיקת חוק תובענות ייצוגיות נקבע בעניין רע"א 8332/96 - משה שמש נ' דן רייכרט . פ"ד נה(5), 276, עמ' 293-294 כי :

"בהליך בקשת אישורה של תובענה ייצוגית אין להסתפק בעובדות הנטענות בכתב התביעה, אלא יש להוכיחן באופן לכאורי... אין להעמיד דרישות מחמירות מדי".

121. לאחר חקיקת חוק תובענות ייצוגיות התמתנה עוד יותר הדרישה לענין אפשרות סבירה להכרעה בהליך לטובת הקבוצה ואלון קלמנט במאמרו "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006" הפרקליט מט' 131, (להלן: "קלמנט") כותב בעמוד 142:

"סיכויי ההצלחה שאותם יש להוכיח אינם ברמה של מאזן הסתברויות כפי שנדרש המבקש להוכיח בתובענה גופה אלא ברמה נמוכה יותר של "אפשרות סבירה להצלחה".

122. ברע"א 2128/09 הפניקס נ' עמוסי ואח' (פורסם בנבו) התייחס בית המשפט העליון לשאלת נטל ההוכחה בשלב אישור התובענה כייצוגית וקבע:

"אשר על כן, ברי כי תכלית החוק היא להורות לבית המשפט לבצע בחינה מקדמית של סיכויי התובענה לשם הגנה מידתית (הדגשה זו במקור- ב.צ.רזניק) על זכויות הנתבעים. לעניין זה, די לו לבית המשפט לעקוב בדקדקנות אחר לשון המחוקק ולראות האם קיימת "אפשרות סבירה" להכרעה לטובת קבוצת התובעים; הא, ותו לא. החמרת התנאים לאישור תובענה כייצוגית, ובירור רוב רובה של התביעה כבר בשלב אישור התובענה כייצוגית, חורגת מהאיזון שקבע המחוקק, ועל כן היא אינה ראויה. נוסף על כן, דיון שמתבצע באופן זה אינו יעיל, מכיוון שנוצרת כפילות בין הדיון בגוף התובענה לבין הדיון בבקשת האישור"

מן הכלל אל הפרט:

123. בעניין שלפנינו העובדות הנחוצות להקמת עילת עולות מפוליסות הבטוח של המבקשים ומחוות דעת האקטואר המצורפת לכתב התביעה ולבקשה זו.

124. כן נסמכת התביעה על הוראות הדין והפסיקה שפורטו בהרחבה לעיל בפרק העוסק בעילת התביעה האישית של המבקשים ובכל הכבוד הן מראות שלמבקשים (ולשאר חברי הקבוצה) מספר עילות תביעה שדי בכל אחת מהן כשלעצמה (קל וחומר שבכולן יחדיו) כדי לבסס חובה של המשיבה כלפיהן.

125. המבקשים מראים אפוא הרבה יותר מ- "אפשרות סבירה" של הצלחה בתובענה וקל וחומר שהם עומדים בתנאי סעיף 8 (א) (1) לחוק תובענות ייצוגיות.

תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין (סעיף 8 (א) (2) לחוק תובענות ייצוגיות):

126. יפים לענין זה דבריו של כבוד נשיא בית המשפט העליון בענין רע"א 4556/94 - רמי טצת ואח' נ' אברהם זילברשץ ו-8 אח'. פ"ד מט(5), 774 שם נקבע בעמ' 785-784:

"ביסוד התובענה הייצוגית, מונחים שני שיקולים מרכזיים: האחד, הגנה על אינטרס הפרט באמצעות מתן תרופה ליחיד שנפגע. אותו יחיד, ברוב המקרים, אינו טורח להגיש תביעה.

לעתים בא הדבר בשל כך שהנזק שנגרם לאותו יחיד הוא קטן יחסית. עם זאת, הנזק לקבוצה הוא גדול, כך שרק ריכוז תביעות יחידים לתביעה אחת, היא התובענה הייצוגית, הופך את תביעתם לכדאית (ראה: דברי ההסבר להצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 8), התשמ"ז-1987, ה"ח 282,301; דברי ההסבר לחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992, ה"ח 179). השיקול השני עניינו אינטרס הציבור. ביסוד אינטרס זה מונח הצורך לאכוף את הוראות החוק שבגדריו מצויה המבקשה הייצוגית. לתובענה הייצוגית ערך מרתיע. מפירי החוק יודעים כי לניזוקים יכולת פעולה נגדם.....

אינטרס ציבורי זה מוגבר לאור היעילות והחסכון במשאבים של הצדדים ובית המשפט הנלווים לתובענה הייצוגית. כן מושגת באמצעותה אחידות בהחלטות בית המשפט בעניינים דומים. נמנע ריבויין של תביעות."

127. עוד יש לראות לענין זה את דבריו של בית המשפט העליון בענין ע"א 1977/97 - יוסף ברזני נ' בזק החברה הישראלית. פ"ד נה(4), 584, שם נקבע בעמ' 609-608 :

"היות והנזק הטיפוסי שנגרם כתוצאה מהפרת זכויותיו של הצרכן נמוך יחסית, אין הוא מצדיק, בדרך כלל, את הטרחה הכרוכה בפניה לערכאות ובניהול תביעה לשם פיצוי על הנזק. בשל כך נוצרת תופעה של "תת-אכיפה" של הנורמות הקבועות בחוק הגנת הצרכן. במצב דברים זה, הצרכן אינו זוכה לפיצוי על הנזק שנגרם לו והעוסקים, בעלי העוצמה הכלכלית, יוצאים נשכרים, חרף העובדה שהפרו את הוראות החוק (ראה מ' בר ניב (בורנובסקי) "גבולה של התובענה הצרכנית הייצוגית" עיוני משפט יט (תשנ"ד) 251, 253-252). התובענה הייצוגית על פי חוק הגנת הצרכן נועדה להתמודד עם תופעה זו ולהבטיח את אכיפת הנורמות הקבועות בחוק. התובענה הצרכנית הייצוגית נועדה לשרת את האינטרס של כלל הצרכנים ולהיות להם לפה ולשוט כנגד גוף כלכלי חזק, המנצל את חוסר הכדאיות שבהגשת תביעה נגדו בגין נזקים קטנים יחסית שנגרמו בשל הטעיה. על חשיבותה של התובענה הייצוגית במסגרת דיני הגנת הצרכן, הן בהגנה על אינטרס הצרכן שנפגע והן בהגברת אכיפת הוראות החוק, ניתן ללמוד מדברי ההסבר להצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 3), התשנ"ד-1994 :

תובענה ייצוגית, החוסכת הגשת מספר רב של תביעות על ידי צרכנים בודדים, היא הדרך היעילה ולעתים אף היחידה, שבה יכולים צרכנים להתמודד עם גופים כלכליים חזקים, שלגביהם תביעה נפרדת של צרכן בודד, או של כמה צרכנים ביחד, היא חסרת משמעות" (ה"ח, התשנ"ד, 396).

128. בענין רע"א 3126/00 - מדינת ישראל נ' א.ש.ת. ניהול פרוייקטיים. פ"ד נז(3), 220 (להלן: "פסק דין אשת") קבעה כבוד השופט שטרסברג כהן :

"לתובענה הייצוגית השלכות כלכליות וחברתיות משמעותיות. היא נועדה לאפשר לאדם אחד או לקבוצת אנשים שנזקו של כל אחד מהם קטן יחסית,, לתבוע בשם כל הנפגעים האנונימיים שסכום תביעתם הכולל גבוה ביותר נוכח ריבוי מספרם. בכך מגינה היא על אינטרס היחיד שנפגע ואינו מגיש תביעה בשל הטרחה וההוצאות הכרוכות בכך...תכליתה של התובענה הייצוגית למנוע עשיית עושר ולא במשפט על ידי אותם גופים המתעשרים שלא כדין על חשבון היחידים,, המצטרפים לציבור גדול.

ובסעיף 49 לחוות דעתה :

"התובענה הייצוגית היא כלי חשוב ביותר מבחינה כלכלית משפטית וערכית במיוחד בחברה מודרנית מתקדמת. התובענה הייצוגית מסייעת במימוש זכויות נגד גופים

פרטיים וציבוריים,, ממלכתיים ועירוניים האוצרים בידם כוח רב העלול לפגוע בזכויות של יחידי הציבור שאין בידם לממשן בתביעות פרטניות".

מן הכלל אל הפרט :

129. מורכבותה של עילת התביעה, העובדה שגילוייה דורשת בקיאות והתעמקות, וכי כימות הנזק מצריך חוות דעת אקטוארית, הם חסמים הגורמים לכך כי הרוב המכריע של חברי הקבוצה אינם מודעים כלל לזכויותיהם וממילא אינם מגינים עליהן.

130. הראיה כי ככל הידוע למבקשים, וכעולה מעיון בפנקס התובענות הייצוגיות, לא טרח איש מחברי הקבוצה לפנות לבית המשפט בעניין זה.

131. זהו המקום לשוב ולציין כי בבית משפט נכבד זה תלויה ועומדת תביעה אחרת של המבקשים 1 ו-2 כנגד המשיבה בגין אותן הפוליסות (ת"צ 11-12-38231 חוה ואח' נ' כלל) ברם עניינה של אותה התביעה הינו רכיב בשם "תת שנתיות" הנגבה שלא כדין מציבור המבוטחים ולא עילת התביעה שפורטה בהרחבה לעיל.

132. עולה כי לפנינו "תת אכיפה" של נורמות משפטיות כמשמעותן של מונח זה בפסיקה.

133. גם כלכלית ומעשית מן הראוי לרכז את תביעותיהם של כלל חברי הקבוצה תחת קורת גג אחת ולא לפזרן להליכים רבים שיעמיסו עוד יותר את המערכת המשפטית העמוסה ממילא ויצרו סכנה לפסיקה סותרת באותו עניין.

134. משכך עסקינן במקרה מובהק שבו תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינחל בדרך הולמת; (סעיף 8 (א) (3) לחוק תובענות ייצוגיות):

135. חוק תובענות ייצוגיות מבחין בין "הלימות הייצוג" {סעיף 8 (א) (3)} לבין ניהול הייצוג בתום לב {סעיף 8 (א) (4) לחוק}.

136. בספרם של גיל לוטן ואיל רז 'תובענות ייצוגיות' כרך א' בעמוד 178 נאמר כי :

"הבדיקה האם המבקש מייצג באופן הולם את ענינם של חברי הקבוצה,, מבוצעת על ידי בית המשפט. אולם,, כאמור לעיל,, בתי המשפט מנעים בדרך כלל מלבצע בדיקה זו מיוזמתם הם ובוחנים את איכות הייצוג רק עקב טענות שמעלה הנתבע בענין זה,, כאשר כשברור שמוניעו בטענות הטענות הינם רצונו להביא לדחיית הבקשה ולמנוע מחברי הקבוצה את יומם בבית המשפט, במיוחד כשהמבקש המייצג עושה את מלאכתו נאמנה ומגדיל עקב כך את סיכויי הקבוצה לזכות בתובענה".

137. פסיקת בית המשפט העליון צמצמה מאוד את האפשרות למקד את ההתנגדות לאישור תובענה כייצוגית בזהות המבקש או באי כוחו.

138. ברע"א 4556/94 - רמי טצת ואח' נ' אברהם זילברשץ ו-8 אח'. פ"ד מט(5), 774, קבע כבוד הנשיא ברק בעמ' 789-788 כדלקמן :

"הדרישה הראשונה הינה, כי התובענה הוגשה בתום לב. תנאי זה אינו מתקיים אם התובענה הייצוגית הוגשה מתוך מניעים פסולים, כגון פגיעה בחברה מתחרה או רצון "לסחוט" פשרה. נראה לנו כי תיחכמו של המבקש הייצוגי אינו פוגע, כשלעצמו, בתום

ליבו. תובע ייצוגי עשוי לתבוע בתום לב, בין אם הוא משקיע מתוחכם ובין אם אינו משקיע מתוחכם "

עוד הוסיף שם כבוד הנשיא, בעמודים 791-790, כי :

"אין להרתיע תובעים תמימים משימוש בתובענה הייצוגית. יש לראות בה מכשיר משפטי-חברתי המגן על הפרט והכלל. יש להפעילו בגמישות וביעילות. יש להיזהר מהוספת דרישות מקדמיות לאישורן של תובענות כייצוגיות, העלולות לסרבלי הליך במקום לייעלו (השווה A.R. MILLER, CIVIL PROCEDURE 726 (2ND. ED., 1993). J.H. FRIEDENTHAL, M.K. KANE AND : הדיון המקדמי ב"כשירות" המבקש הייצוגי לדיון העיקרי. יש למנוע מחברה נתבעת ונושאי משרה בה, שאין להם הגנה טובה לגוף התובענה, למקד את מירב המאבק בשלב המוקדם באשר לזהות המבקש הייצוגי."

139. כמו כן פסק בית המשפט בענין רייכרט (שצוטט לעיל), בעמ' 304-303, לגבי הלימותו של המבקש הייצוגי כי :

"עליו להיות בעל אינטרס אמיתי ולא מדומה בתובענה שהוא מגיש ועליו להיות מסוגל לנהל אותה באמצעות עורכי דין שידריכוהו בפן המקצועי של התובענה וינהלו אותה עבורו ועבור הקבוצה. אין כל פסול בכך שעורכי הדין - ולא המבקש עצמו - הם המומחים המכלכלים את צעדיהם בתובענה ובלבד שהמבקש עצמו איננו פיקטיבי ויש לו עניין ממשי בתביעה והבנה כלשהי של מסגרתה."

מן הפסיקה לענין שבפנינו :

140. המבקשים עמסו על שכמם את הנושא נשוא התובענה ויצאו לדרך לשם ייצוג הקבוצה שייצוגה מבוקש.

141. לא קיים ניגוד עניינים בין המבקשים לבין מי מחברי הקבוצה ואין כל מניעה אחרת מבחינת המבקשים ובאי כוחם הח"מ.

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייצוג וינהל בתום לב; (סעיף 8 (א) (4) לחוק תובענות ייצוגיות):

142. הפסיקה קבעה כי הנטל להוכיח חוסר תום לב של המבקש מוטל על מי שמתנגד לאישור התובענה כיצוגית.

בת"א (ת"א) 417/94 טיבון ויל נ' דיצר קבע כבוד השופט טלגם כי :

"כדי לחייב את המבקש לשכנע בתום ליבו, צריך קודם כל המתנגד להעמיד תשתית ראייתית כלשהי, ולו לכאורית, שהמבקש אינו נוהג בתום לב או שהוא פעל בעניינים דומים כשיטה או להצביע על כתם כלשהוא הפוסל אותו לכאורה מהיות מוחזק כתם לב".

143. גם לענין תנאי זה רלוונטי האמור בברע"א 5446/94 טצת ואח' נ' זילברשץ ואח' פ"ד מט (5) 774 שם נקבע כי יש למנוע מנתבע שאין לו טענת הגנה טובה לגוף התובענה למקד את מירב המאבק בזהות המבקש הייצוגי.

144. מסקנה זו כוחה יפה מקל וחומר לאחר חקיקת חוק תובענות ייצוגיות אשר הסיט את הדיון בבקשה משאלת עילת התביעה האישית של המבקש לשאלת התקיימות תנאי הסף להכרה בתובענה כייצוגית (קלמנט, במאמרו שצוטט לעיל, עמוד 137 וכן ע"א 9590/05 רחמן נוני נ' בנק לאומי ע"א 9590/05 לידיה רחמן-נוני נ' בנק לאומי לישראל בע"מ,

תק-על 2007(3), 296, 298 (2007), רע"א 2022/07 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל
 בע"מ נ' אר-און השקעות בע"מ, תק-על 2007(3), 3016, 3017 (2007).

לסכום :

145. לאור כל האמור לעיל משהראו המבקשים כי יש להם עילת תביעה כנגד המשיבה
 והוסיפה והראתה כי מתקיימים תנאי הסף בחוק תובענות ייצוגיות לצורך הכרה בתביעה
 זו כתובענה ייצוגית יתבקש בית המשפט הנכבד לקבל בקשה זו ולאשר את התביעה
 כייצוגית.

146. לבקשה זו מצ"ב תצהירו של המבקש 1 לתמיכה בעובדותיה (להבדיל מאשר החלקים
 המשפטיים שבה).

בן ציון רוזניק - עו"ד
 ב"כ המבקשים

תצהיר

אני הח"מ צבי חוה בעל ת.ז. 42976381 לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת אחרת אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק מצהיר בזה כדלקמן :

1. הנני התובע מספר 1 בתביעה כנגד כלל חברה לבטוח בע"מ (להלן: "כלל") והמבקש מספר 1 בבקשה לאישור תובענה זו כייצוגית .
2. הנני עושה תצהירי זה בתמיכה לעובדות , להבדיל מטיעון משפטי , הכלולות בבקשה לאישור התביעה כייצוגית ככל שהדברים נוגעים לחלקי בתביעה ובבקשה לאישורה כייצוגית .
3. הכותרות בתצהיר זה הינן לצורך נוחות הקריאה בלבד.
3. **בפתח הדברים יצויין ויודגש כי בבית משפט נכבד זה תלויה ועומדת תביעה אחרת שלי, ושל אי.אר.אם טכנולוגיות בע"מ כנגד כלל בגין אותן הפוליסות (ת"צ 11-12-38231 חוה ואח' נ' כלל) ברם עניינה של אותה התביעה הינו רכיב בשם "תת שנתיות" הנגבה שלא כדין מציבור המבוטחים ולא עילת התביעה נשוא תביעה ובקשה זו שתפורט להלן .**

מהותה של בקשה זו בקליפת אגוז :

4. מהותה של בקשה זו, בקליפת אגוז, הינו הפרה יסודית ובוטה של הסכמי בטוח אשר חברת כלל כרתה עם אלפי, ואולי עשרות אלפי, מבוטחים בפוליסות בטוח חיים, הכוללות מרכיב חיסכון ומרכיב סיכון (ריסק) (להלן: "הפוליסה"). הפוליסה כוללת, כפי שהיה מקובל בעת שנערכו פוליסות כאלו, שני רכיבים עיקריים :
  - 4.1 רכיב ריסק, היינו בטוח חיים של המוטב בפוליסה אשר מזכה את שארי המבוטח בתשלום חד פעמי בעת פטירת המבוטח כמפורט בפוליסה.
  - 4.2 רכיב חיסכון אשר מזכה את המבוטח בזכות לגמלא חודשית לעיתים קבועה וידועה מראש, ולעיתים הגמלה איננה ידועה, במועדים ובתנאים הקבועים בפוליסה .
5. הואיל והתשלומים לפוליסות בטוח מטבעם נמשכים עשרות בשנים שבהן מתרחשות תהפוכות שונות בחיי המבוטח לפי הפוליסה (כגון פיטורים ממקום העבודה, החלפת מקום עבודה וכיו"ב) הרי מבוטחים רבים נקלעים למצב שבו הם אינם משלמים במשך תקופה מסוימת את רכיב החיסכון ו/או רכיב הריסק בפוליסה.
6. כפי שיפורט להלן לי היו שתי פוליסות מסוג גמלה ב' ובשתיהן איתרע מזלי והפסקתי לשלם לזמן מה את רכיב החיסכון בפוליסה (אם כי הקפדתי לשלם את רכיב הריסק במועדו) .
7. **כפי שיפורט להלן ערכתי בדיקה ובה הסתבר לי לתדהמתי כי כלל מנצלת באופן ציני את מצבם של אותם מבוטחים שמפסיקים לשלם לזמן מה את רכיב החיסכון בפוליסה והיא מפרה באופן יסודי ובוטה את תנאי הפוליסה על ידי שהיא מבצעת את המעשים ו/או המחדלים הבאים שהם בניגוד למוסכם על פי הפוליסה :**

7.1 כלל "מזיזה" קדימה את מועד תחילת הבטוח שרירותית וחד צדדית ללא קבלת הסכמת המבוטח ובכך "מקצרת" חד צדדית את התקופה שבגינה מופרשים

כספים לפי הפוליסה ומעלה את גיל המבוטח בתחילת הביטוח. כפועל יוצא מן האמור לעיל מעלה כלל, כפי שיפורט להלן, את מחיר הפרמיה בניגוד לדין.

7.2 כלל מוסיפה חטא על פשע בכך שהיא מייקרת ריאלית את הפרמיה, בניגוד לתנאי הפוליסה.

8. זהו המקום לציין כי לפי תנאי הפוליסה (מסוג גימלא ב) הפרמיה צמודה למדד בלבד ואיננה ניתנת לשינוי. כל חישובי הגמלה וביטוח הריסק נעשים בהנחה כי הפרמיה צמודה למדד בלבד ואיננה משתנה לאורך כל חיי הפוליסה.

9. כפי שפורט בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, בין השאר בחוות דעת מומחה, התוצאה המתמטית המתקבלת ממעשיה ומחדליה של כלל הינה כי אותם מבוטחים שאיתרע מזלם והם אינם משלמים במשך תקופה מסוימת את אחד הרכיבים בפוליסה משלמים פרמיה הגבוהה באחוזים רבים מהפרמיה המקורית כפי שהוסכמה בפוליסה המקורית.

רקע העובדתי הצריך לעניינה של תביעה זו:

הפוליסה הראשונה:

10. ביום 1.7.1982 התקשרה מעבידתי באותה תקופה, דיגיטל אקויפמנט (דק) בע"מ (להלן: "דיגיטל") בפוליסת בטוח מסוג גמלה ב' מספר 38482-00-6 עם כלל כאשר אני המבוטח בפוליסה (להלן: "הפוליסה הראשונה").

11. תום תקופת הבטוח על פי הפוליסה הראשונה הינו 1.7.2014.

12. סכום הבטוח היסודי על פי הפוליסה הראשונה הינו 998,692 שקלים ישנים, סכום הגמלה החודשית היסודית 13,319.6 שקלים ישנים, והפרמיה השנתית הינה בסכום של 36,285.2 שקלים ישנים.

13. סכום הבטוח והפרמיה הוצמדו למדד המחירים לצרכן.

מצ"ב הפוליסה הראשונה **כנספח ב'** לבקשה זו.

הפוליסה השנייה:

14. ביום 31.12.1986 התקשרה חברת צבי חוה שירותי תוכנה בע"מ עם כלל בפוליסת בטוח מסוג גמלה ב' מספר 69833-00-2 עם כלל כאשר אני המבוטח בפוליסה (להלן: "הפוליסה השנייה").

15. תום תקופת הבטוח על פי הפוליסה השנייה הינו 1.4.2014.

16. סכום הבטוח היסודי על פי הפוליסה הראשונה הינו 31,140 ש"ח, סכום הגמלה החודשית היסודית 415.2 ש"ח, והפרמיה השנתית הינה בסכום של 1,312.5 ש"ח.

17. סכום הבטוח והפרמיה הוצמדו למדד המחירים לצרכן.

מצ"ב הפוליסה השנייה **כנספח ג'** לבקשה זו.

השינויים בפוליסה הראשונה:

18. על פי מסמך שהודפס ביום 14.11.2012 המצ"ב כנספח ד' לבקשה זו בוצעו בפוליסה הראשונה השינויים הבאים:

- א. בעל הפוליסה: המבקשת 2 אי.אר.אמ טכנולוגיות בע"מ.
- ב. תאריך תחילת הבטוח: 1.11.1984 (במקום 1.7.1982).
- ג. תאריך סיום הבטוח: 1.11.2013 (במקום 1.7.2014).
- ד. סכום הבטוח היסודי: 25,670.25 ₪.
- ה. גובה הגמלה החודשית היסודית: 342.27 ₪.
- ו. גובה הפרמיה השנתית: 1,085.36 ₪.
- ז. תקופת הבטוח – 29 שנים (במקום 32 שנים).

השינויים בפוליסה השנייה:

19. על פי מסמך שהודפס ביום 21.7.2009 המצ"ב כנספח ה' לבקשה זו בוצעו בפוליסה השנייה השינויים הבאים:

- א. בעל הפוליסה: נובוספיץ' בע"מ.
- ב. תאריך תחילת הבטוח: 1.11.1988 (במקום 1.4.1986).
- ג. תאריך סיום הבטוח: 1.11.2013 (במקום 1.4.2014).
- ד. סכום הבטוח היסודי: 29,514 ₪.
- ה. גובה הגמלה החודשית היסודית: 393.52 ₪.
- ו. גובה הפרמיה השנתית היסודית: 1,469.51 ₪.
- ז. תקופת הבטוח – 25 שנים (במקום 28 שנים).

סיכום ביניים:

20. כפי שראינו לעיל, וכמפורט בחוות דעת המומחה, מנצלת כלל באופן ציני ובוטה את העובדה שהמבוטח אינו משלם במשך זמן מה את רכיב החיסכון כדי לבצע חד צדדית שינויים בפוליסה, בדמות קיצור תקופת הביטוח, הזזת תחילת הביטוח, העלאת גיל תחילת הביטוח והעלאת הפרמיה ריאלית, שאין להם דבר וחצי דבר עם העובדה שלא שולם רכיב החיסכון. וזאת למרות שהפרמיה עבור רכיב הריסק בפוליסה שולמה במלואה.

21. בכך גורמת כלל לנזקים למבוטחים בסכומים משמעותיים.

הנוק הנגרם עקב ייקור הפרמיות :

22. כמפורט בחוות דעתו המומחה בדק ומצא מהו הנוק שנגרם עקב ייקור הפרמיות בתקופה שממאי 1996, המועד המוערך שבו חזרתי לשלם את רכיב החיסכון בפוליסות לאחר הפסקה, ועד אוקטובר 2011 שבה הפסקתי, למיטב זכרוני, לשלם את הפרמיה. (להלן: "תקופת הבדיקה").

הנוק בכל הקשור להתייקרות הפרמיה בפוליסה הראשונה :

23. כמפורט בחוות דעת המומחה סך הסכומים המשוערכים בחוות דעתו מהווים את הנוק שנגרם בגין ייקור הפרמיה בפוליסה הראשונה והוא עומד על סך של 64,512.65 ₪.

24. תחשיב הנוק צורף כנספח א' לחוות דעת המומחה.

הנוק בכל הקשור להתייקרות הפרמיה בפוליסה השנייה :

25. כמפורט בחוות דעת המומחה סך הסכומים המשוערכים מהווים את הנוק שנגרם בגין ייקור הפרמיה בפוליסה הראשונה והוא עומד על סך של 36,189.82 ₪.

26. תחשיב הנוק צורף כנספח ב' לחוות דעת המומחה.

סה"כ סכום הנוק :

27. סה"כ הנוק שנגרם לי עקב מעשיה ומחדליה של כלל- 100,702.47 ₪.

פנייתי לכלל לפני הגשת התובענה ובקשה זו והודעת כלל בעילת התביעה של המבקשים :

28. קודם להגשת התובענה בתיק זה והבקשה לאשר אותה כייצוגית ערכתי בדיקה עם הגברת איילה כהן, אחראית פניות ציבור חיים, אצל כלל.

29. במסגרת התכתבות בדואר אלקטרוני אישרה הגברת כהן את העובדה כי הזאת תקופת הבטוח על ידי כלל לא אמורה להשפיע כלל על הפרמיה אלא רק על הצבירה לחיסכון. על הפרמיה יכולים להשפיע גורמים שלא התרחשו בפוליסות נשוא תובענה זו (כגון פדיון במהלך התקופה או פניה יזומה להקטנת הפרמיה).

מצ"ב הודעת דואר אלקטרוני מיום 20.3.2012 כנספח ו' לבקשה זו.

הפרת הסכם- גביית כספים שכלל אינה זכאית לגבות מכח הפוליסה :

30. הטענות המשפטיות בכל הקשור להפרת ההסכם מצד כלל פורטו בגוף הבקשה.

מצ"ב חוזר המפקח על הבטוח 1982/8 הנזכר בגוף הבקשה כנספח ז' לבקשה זו.

מצ"ב חוזר המפקח על הביטוח 2004/10 הנזכר בגוף הבקשה כנספח ח' לבקשה זו.

מצ"ב חוזר המפקח על הבטוח מספר 1997/5 הנזכר בגוף הבקשה כנספח ט' לבקשה זו.

מצ"ב הכרעה מנומקת של סגנית המפקח על הביטוח מיום 17.5.2006 במענה לתלונות מספר 54589 ו- 55363 כנספח י' לבקשה זו.

הנזק המצטבר המוערך של חברי הקבוצה:

31. למותר לציין כי הפרטים המדויקים אודות גודל הקבוצה והנזק שנגרם מצויים בידיעתה של כלל ואינם בידיעתי ו/או בידיעת שאר המבקשים.
32. עם זאת, ומבלי לגרוע מחובת כלל להמציא פירוט מלא של הפרמיות שגבתה, שלא כדין, ניתן כבר בשלב זה להעריך את גובה הנזק המשוער באופן שיפורט להלן.
33. כפי שעשינו אני והמבקשת 2 לעניין הנזק בתביעה אחרת שהגשנו כנגד כלל, שאודותיה ידובר להלן, (ת"צ 38231-11-12 חוה ואח' נ' כלל) הרי אנו מעריכים, כי מספר פוליסות ביטוח החיים שהוצאו בארץ עומד על כ- 2 מליון.
34. אנו מעריכים, כי 20% מהן הוצאו על ידי כלל, כלומר: 400,000 פוליסות.
35. בהנחה שמרנית שרק ב- 5% מן הפוליסות, כלומר ב- 20,000 פוליסות אירעה תופעה של אי תשלום רכיב החיסכון במשך זמן מה ובהנחה שמרנית נוספת כי הנזק הממוצע לכל פוליסה נופל מן הנזק שנגרם לנו ועומד על 10,000 ₪ אזי סך הנזק של חברי הקבוצה עומד על עשרים מיליון ₪, הכל בכפוף לקבלת פרטים מדויקים מכלל לאחר אישור התובענה כייצוגית.

הצעתנו באשר למנגנון שיפוי חברי הקבוצה בגין נזקם ודרכי הוכחת הנזק:

36. במקרה זה מנגנון שיפוי חברי הקבוצה בגין נזקם הוא אפשרי שכן כל המידע מצוי מן הסתם במחשביה של כלל אשר תוכל לאתר כך את הלקוחות ולשלוח להם את החזר דמי הפרמיות שנגבו מהם שלא כדין לאחר תחשיב אקטוארי שיערך בפקוח בית המשפט.
37. עוד אנו מציעים כי כל מי שיטען כי הוא חבר בקבוצה, היינו נגבו ממנו פרמיות שלא כדין, ברם כלל תתכחש לכך, ככל שיהיו כאלו, יוכל להוכיח את נזקיו באמצעות הגשת תצהיר ו/או אסמכתאות ו/או חוות דעת מומחה.
38. אנו מציעים כי ההחזר לחברי הקבוצה שלא יאותרו לאחר שקידה סבירה יתרם לטובת הציבור בכללותו לפי המנגנון שבסעיף 20 (ג) לחוק תובענות ייצוגיות. הקובע:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין"

הסעדים המבוקשים בתובענה:

39. בית המשפט הנכבד יתבקש לקבוע, כפי שפורט לעיל, כי הקבוצה המיוצגת על ידינו בתובענה זו תהיה זו תהיה כל מי שהתקשרו ו/או היו מבוטחים בפוליסת בטוח חיים ואשר לא שילמו את רכיב החיסכון בפוליסה הנ"ל במלואה ממועד עריכת הפוליסה ועד למועד הזכאות לגמלה חודשית על פי הפוליסה (להלן: "הקבוצה").
40. כן יתבקש כבוד בית המשפט לחייב את כלל לשלם לכל אחד מחברי הקבוצה סכום השווה לדמי הפרמיה העודפת שגבתה ממנו עקב הזזת תחילת הביטוח ועד למועד אישורה של התביעה כייצוגית בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חוקית מקסימלית.
41. בנוסף יתבקש כבוד בית המשפט ליתן צו האוסר על כלל להמשיך ולגבות פרמיות בשיעורים העולים על השיעור הנקוב בפוליסה.

42. לחלופין לאמור לעיל, ומטעמי זהירות גרידא בלבד, במקרה שבו יסבור כבוד בית המשפט כי פיצוי פרטני לכל חבר בקבוצה אינו ישים מכל סיבה שהיא, או במקרה שחלק מחברי הקבוצה לא יאותרו, יתבקש כבוד בית המשפט לחייב את כלל בתשלום סכום ראוי והולם לטובת הציבור בכללות בסכום השווה לדמי הגביה שנגבו ולא הושבו למשלים בצירוף הפרשי הצמדה וריבית חוקית.

43. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד :

43.1 לחייב את כלל לשלם לנו, המבקשים, שטרחנו בהגשת תובענה זו, הכנתה והוכחתה סכום כפי שיקבע בית המשפט בגין טרחתנו והוצאותינו בהגשת תביעה זו, הבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית וניהולה, וזאת באחוז מסוים, לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד, מן השווי הכספי של הסעדים שיפסקו לטובת כלל הקבוצה המיוצגת כפי סמכותו של כבוד בית המשפט כמפורט בסעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות.

43.2 לחייב את כלל לשלם לבאי כוח המבקשים בתובענה זו, שכר טרחת עו"ד בצרוף מע"מ כפי שיקבע בית המשפט בגין טרחתם והוצאותיהם בהכנת הגשת והוכחת תביעה זו, הבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית וניהולה וזאת באחוז מסוים, לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד מן השווי הכספי של הסעדים שיפסקו לטובת כלל הקבוצה המיוצגת, כפי סמכותו של בית המשפט הנכבד המשפט כמפורט בסעיף 23 לחוק תובענות ייצוגיות.

העובדות הדרושות לענין עמידתנו בתנאי הסף שמציב הדין לאישור התובענה כיצוגית :

התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה (סעיף 8 (א) (1) לחוק תובענות ייצוגיות) :

"התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה" –

44. במקרה זה קיימות שאלות מהותיות של עובדה או של משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה ועניינן הטענה לפיה כלל גובה פרמיות מוגדלות בניגוד לדין בכל עת שהמבוטח חדל זמנית משלם את פרמיית הביטוח בגין רכיב החיסכון בפוליסת בטוח חיים .

45. ברור כי אותן נסיבות שפורטו לעיל בענייננו ואותן עילות תביעה שקיימת לנו כנגד כלל קיימת גם לאלפי ואולי עשרות אלפי לקוחות אחרים של כלל הנמנים על חברי הקבוצה.

"ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה" –

46. בעניין שלפנינו העובדות הנחוצות להקמת עילת עולות מפוליסות הבטוח שלנו ומחוות דעת האקטואר המצורפת לכתב התביעה ולבקשה זו .

47. כן נסמכת התביעה על הוראות הדין והפסיקה שפורטו בהרחבה בבקשה בפרק העוסק בעילת התביעה האישית שלנו ולפי יעוץ משפטי שקיבלתי הן מראות שלנו (ולשאר חברי הקבוצה) מספר עילות תביעה שזי בכל אחת מהן כשלעצמה (קל וחומר שכולן יחדיו) כדי לבסס חובה של כלל כלפינו.

תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין (סעיף 8 (א) (2) לחוק תובענות ייצוגיות):

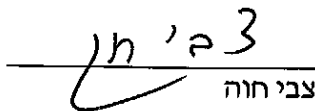
48. מורכבותה של עילת התביעה, העובדה שגילויה דורשת בקיאות והתעמקות, וכי כימות הנזק מצריך חוות דעת אקטוארית, הם חסמים הגורמים לכך כי הרוב המכריע של חברי הקבוצה אינם מודעים כלל לזכויותיהם וממילא אינם מגינים עליהן.
49. הראיה כי ככל הידוע לי, וכעולה מעיון בפנקס התובענות הייצוגיות, לא טרח איש מחברי הקבוצה לפנות לבית המשפט בעניין זה.
50. זהו המקום לשוב ולציין כי בבית משפט נכבד זה תלויה ועומדת תביעה אחרת שלי ושל המבקשת 2 כנגד כלל בגין אותן הפוליסות (ת"צ 38231-11-12 חוה ואח' נ' כלל) ברם עניינה של אותה התביעה הינו רכיב בשם "תת שנתיות" הנגבה שלא כדין מציבור המבוטחים ולא עילת התביעה שפורטה בהרחבה לעיל.
51. עולה אפוא, למיטב הבנתי ולפי יעוץ משפטי שקיבלתי, כי לפנינו "תת אכיפה" של נורמות משפטיות כמשמעותו של מונח זה בפסיקה.
52. למיטב הבנתי גם כלכלית ומעשית מן הראוי לרכז את תביעותיהם של כלל חברי הקבוצה תחת קורת גג אחת ולא לפזרן להליכים רבים שיעמיסו עוד יותר את המערכת המשפטית העמוסה ממילא ויצרו סכנה לפסיקה סותרת באותו עניין.

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; (סעיף 8 (א) (3) לחוק תובענות ייצוגיות):

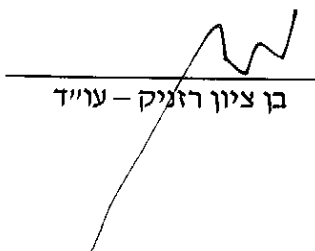
53. אנו עמסנו על שכמנו את הנושא שהוא התובענה ויצאנו לדרך לשם ייצוג הקבוצה שייצוגה מבוקש.
54. לא קיים ניגוד ענינים בינינו לבין מי מחברי הקבוצה ואין כל מניעה אחרת מבחינתנו ומבחינת בא כוחנו.

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב; (סעיף 8 (א) (4) לחוק תובענות ייצוגיות):

55. כמפורט בבקשה גם תנאי סף זה מתקיים.
56. זה שמי זו חתימתי והאמור לעיל אמת.

צבי חוה

הריני לאשר כי ביום 16.2.2014 הופיע בפני בן ציון רוזניק עו"ד במשרדי ברחוב יגאל אלון 65 בתל אביב מר צבי חוה שזיהה עצמו בתעודת זהות מספר 42976381 ולאחר שהזהרתיו כי עליו לאמר את האמת אחרת יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אישר את נכונות תצהירו זה וחתם עליו בפני.

בן ציון רוזניק – עו"ד